

ภาวะความสุขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้บริหาร โรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร

จิตราภรณ์ วัฒนศัพท์*

วิศมน กัลยาศิริ**

Wattanasup J, Kalayasiri R. Happiness and related factors of managing directors in industrial plants in Bangkok. Chula Med J 2011 Jan - Feb; 55(1): 55 - 64

- Objective** : *To study levels of happiness and related factors of managing directors in industrial plants in Bangkok.*
- Participants** : *Four hundred and thirty-one subjects from industrial plants in Bangkok.*
- Methods** : *Levels of happiness were obtained by using the Thai Mental Health Indicators-66 (TMHI-66). Demographic, work, and social data were also collected. Managing directors with different levels of happiness were compared with respect to their demographic, work, and social variables by using chi-square tests. Then, the variables that were statistically significantly associated with the level of happiness in the initial analysis were analyzed by using multiple logistic regression analysis.*
- Results** : *Fifty-nine percent and 41% of managing directors had fair (mean score = 127.5) and poor levels (mean score = 115.1) of happiness, respectively. Only one managing directors had good level of happiness (0.2%; score = 160.0). Being male, old age, high education level, and high number of working hour per day were associated with happiness in managing directors in industrial plants ($p < 0.05$).*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Conclusion : *Most managing directors had fair level of happiness. Related factors for happiness in the directors of industrial plants were sex, age, education level, and number of working hour work per day.*

Keywords : *Managing directors, happiness, industrial plants, related factor, Bangkok.*

Reprint request: Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University,
Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. April 10, 2009.

จิตรภรณ์ วัฒนศัพท์, รัศมีน กัลยาศิริ. ภาวะความสุขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้บริหาร
โรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์วารสาร 2554 ม.ค. - ก.พ.; 55(1):
55 - 64

- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาภาวะความสุขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้บริหาร
- กลุ่มตัวอย่าง** : ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 431 คน
- ระเบียบวิธีการวิจัย** : ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพจิต (Thai Mental Health Indicators-66 (TMHI-66)) เพื่อวัดระดับความสุข และทำการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ข้อมูลด้านการทำงาน และสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการเปรียบเทียบ ผู้มีความสุขในระดับต่าง ๆ โดยใช้ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยไคสแควร์ และนำตัวแปรที่พบว่ามีความสัมพันธ์ในเบื้องต้น ไปทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ
- ผลการศึกษา** : ภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม พบว่ามีระดับความสุข เท่ากับคนทั่วไป (fair) ร้อยละ 58.5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 127.5 คะแนน รองลงมา มีระดับความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป (poor) ร้อยละ 41.3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 115.1 คะแนน และพบผู้มีระดับความสุขมากกว่าคนทั่วไป (good) เพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 มีคะแนนเท่ากับ 160 คะแนน ทั้งนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขในผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม คือ เพศชาย อายุที่มากขึ้น ระดับการศึกษาสูง และมีชั่วโมงการทำงานต่อวันที่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- ผลสรุป** : ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั่วโมงการทำงาน
- คำสำคัญ** : ความสุข, ผู้บริหาร, โรงงานอุตสาหกรรม, ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง, กรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความอยู่รอดของธุรกิจ ภาระงานบริหารนี้ อาจส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิต หรือภาวะความสุข โดยผู้บริหารอุตสาหกรรมอาจมีความเครียด ความวิตกกังวล ในธุรกิจของตนเองที่จะต้องบริหารงานให้กิจการของตนอยู่รอด ทั้งนี้ ภาวะสุขภาพจิตที่เป็นสุข สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม และมีความสัมพันธ์กับผลผลิตในประเทศ^(1, 2)

ความรู้สึกเป็นสุข มีส่วนมาจากการที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ยอมรับกันและกัน เห็นคุณค่าในตนเอง มีความเคารพในตนเองสูง มองโลกในแง่ดี มองตนเองและผู้อื่นด้านบวก มีความเชื่อในอำนาจภายในของตนที่จะควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่มีความขัดแย้งภายในตน มีความมั่นใจ มีความรู้สึกผ่อนคลาย และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้⁽³⁾ บุคคลที่ไม่มีความสุขเป็นบุคคลที่มีความรู้สึกทางลบ เช่นความรู้สึกซึมเศร้า ความวิตกกังวล ไม่ยอมรับตนเอง รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ครุ่นคิดถึงแต่เหตุการณ์ร้าย ๆ ที่ผ่านมา⁽⁴⁾ การมีความสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินไปของการบริหารกิจการโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น ทำให้กิจการมั่นคงและส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าส่วนใหญ่มีภาวะความสุขอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างเกี่ยวข้องกับภาวะความสุขของผู้บริหาร จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการศึกษเกี่ยวกับภาวะความสุขของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น โดยการศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาภาวะความสุขของบุคลากรในระดับผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพจิต และเพิ่มความสุขของ บุคลากรระดับ

ผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม มีภาวะสุขภาพจิตที่เป็นสุข อันอาจเอื้อประโยชน์ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์และวิธีการ

จากผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 19,208 คน ได้สุ่มเลือกแบบง่าย ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 431 คนจาก 431 โรงงาน (โรงงานแห่งละ 1 คน) โดยคัดเลือกเฉพาะผู้บริหารโรงงานที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลกิจการหรือผู้จัดการโรงงานเท่านั้น แบบสอบถามที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและการทำงาน จำนวน 12 ข้อ และแบบประเมินภาวะสุขภาพจิตของคนไทยฉบับสมบูรณ์ 66 ข้อ (ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย หรือ Thai Mental Health Indicators-66 (TMHI - 66)) หรืออีกชื่อหนึ่งคือแบบวัดความสุขของคนไทย ซึ่งมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือจำแนกตามสภาพจิตใจ สมรรถภาพของจิตใจ คุณภาพของจิตใจ และปัจจัยสนับสนุน เท่ากับ 0.86, 0.83, 0.77 และ 0.80 ตามลำดับ โดยมี ความตรงร่วมสมัย (concurrent validity) กับดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของ อัมพร ไชตระกูล และคณะ⁽⁵⁾ ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของ สเปียร์แมน (Spearman's Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.58 แบบสอบถามนี้ มีคำถามจำนวน 66 ข้อ มีคะแนนรวมเท่ากับ 198 คะแนน และมีการแบ่งกลุ่มคะแนนเป็นสามระดับ คือ มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป (good - มีค่าคะแนนเท่ากับ 143 - 198 คะแนน) มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป (fair มีค่าคะแนน เท่ากับ 122 - 142 คะแนน) และมีความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป (poor มีค่าคะแนนเท่ากับ 121 คะแนนหรือต่ำกว่า)⁽⁶⁾

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความครบถ้วน และถูกต้อง ก่อนนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ 1) สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่

ต้องการศึกษาคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าพิสัยในการบรรยายลักษณะประชากร 2) การทดสอบไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของระดับความสุขกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) สถิติการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ โดยนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดมาหาความสัมพันธ์เพื่อศึกษาน้ำหนักความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ว่าปัจจัยใดสัมพันธ์กับระดับความสุข

ผลการศึกษา

จำนวนตัวอย่างผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมมีทั้งสิ้น 431 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41 - 60 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า สถานภาพสมรสคู่ รายได้สี่หมื่นถึงหกหมื่นบาทต่อเดือน ไม่ออกกำลังกายเลย และมีชั่วโมงการทำงานประมาณ 8 - 10 ชั่วโมงต่อวัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตัวอย่างการตอบแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต (TMHI-66) จำนวน 66 ข้อ ของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยเลือกเฉพาะข้อที่ผู้บริหารตอบเป็นจำนวนมากที่สุดในแต่ละตัวเลือก เช่น ตอบว่า “ไม่เลย” ในข้อการใช้ยากิน นิด ฟัน ทา อยู่เสมอจึงจะสามารถทำงานอยู่ได้ เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 100 ตอบว่า “เล็กน้อย” ในหัวข้อการมีความต้องการที่จะทำบางสิ่งที่ไม่แปลกใหม่และแตกต่างกว่าเป็นอยู่เป็นจำนวนร้อยละ 86.1 ตอบว่า “มาก” ในหัวข้อการมีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเองถึงร้อยละ 93.0 และ ตอบว่า “มากที่สุด” ในหัวข้อความรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน เป็นจำนวน ร้อยละ 71.0 (ตารางที่ 2)

จากการวิเคราะห์ระดับคะแนนจากแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต (TMHI-66) พบว่าผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 122.4 คะแนน โดยมีผู้ที่มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป 252 คน (ร้อยละ 58.5) รองลงมามีความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป 178 คน (ร้อยละ 41.3) และมีความสุขดีกว่าคนทั่วไป 1 คน (ร้อยละ 0.2) ดังแสดงในตารางที่ 3

โดยผู้ที่มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป ซึ่งมีเพียง 1 คน มีลักษณะข้อมูลดังนี้ เป็นเพศชาย อายุ 45 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส รายได้เพียงพอมีเงินออม มีประวัติดื่มสุราและดื่มกาแฟ โดยมีโรคประจำตัวคือโรคเบาหวาน ปฏิบัติงาน 10 ชั่วโมงต่อวัน และไม่มีการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเลยใน 1 สัปดาห์ โดยได้คะแนนรวมจากแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต เท่ากับ 160

ดังนั้นในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสุขกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในส่วนที่เหลือ จำนวน 430 คน จึงมี 2 ระดับเท่านั้นคือระดับความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป และมีระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ 1) เพศ โดยเพศชายมีความสุขมากกว่าเพศหญิง 2) อายุ พบว่าการมีอายุมากขึ้นจะมีความสุขกว่าผู้มีอายุน้อยกว่า 3) ระดับการศึกษาพบว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีความสุขกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า 4) รายได้ต่อเดือนซึ่งพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือนจะมีความสุขกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า และ 5) ชั่วโมงการทำงานที่พบว่าผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อวันทีมากจะมีความสุขมากกว่าผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่น้อยกว่า (ตารางที่ 4) สำหรับศาสนา สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว การมีโรคประจำตัว การใช้สารเสพติดผิดกฎหมาย ความถี่ของการออกกำลังกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุ พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาและชั่วโมงการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลทั่วไป

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ (n = 431)		
ชาย	290	67.3
หญิง	141	32.7
ช่วงอายุ (n = 431)		
18 – 30 ปี	66	15.3
31 – 40 ปี	80	18.6
41 – 50 ปี	119	27.6
51 – 60 ปี	117	27.1
60 ปีขึ้นไป	49	11.4
Mean = 45.4 ปี, S.D. = 12.0 ปี, Min = 23 ปี, Max = 72 ปี		
ศาสนา (n = 413)		
พุทธ	380	92.0
คริสต์	22	5.3
อื่นๆ	11	2.6
ระดับการศึกษา (n = 410)		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	123	30.0
ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี	287	70.0
สถานภาพสมรส (n = 410)		
โสด	52	12.7
แต่งงานหรือมีคู่อยู่ด้วยกัน	332	81.0
แยกกันอยู่ / หย่าร้าง / หม้าย	26	6.3
รายได้ต่อเดือน (n = 401)		
ต่ำกว่า 40,000 บาท	148	36.9
40,001 - 60,000 บาท	158	39.4
60,001 บาท ขึ้นไป	95	23.7
Mean = 52,200 บาท S.D. = 26,990 บาท Min = 18,000 บาท Max = 250,000 บาท		
สถานะรายได้ (n = 415)		
รายได้เพียงพอมีเงินออม	376	90.6
รายได้ไม่เพียงพอหรือเพียงพอแต่ไม่มีเงินออม	39	9.4
ประวัติการใช้สาร (n = 431) (ตอบได้ > 1 ข้อ)		
บุหรี่	58	13.5
แอลกอฮอล์	61	14.2
ยานอนหลับ	14	3.2
กาเฟอีน	372	86.3
สารเสพติดผิดกฎหมาย (ยาบ้า กัญชา ผิ่น)	2	0.5
ไม่ใช้สารใดๆ เลย	11	2.6
จำนวนครั้งในการออกกำลังกายต่อสัปดาห์ (n = 431)		
ไม่เคยเลย	299	69.4
1 – 3 ครั้ง	93	21.6
4 ครั้งขึ้นไป	39	9.0
ชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวัน (n = 426)		
น้อยกว่า 8 ชั่วโมง	60	14.1
8 – 10 ชั่วโมง	313	73.5
11 ชั่วโมง ขึ้นไป	53	12.4
Mean = 8.7 ชั่วโมง, S.D. = 1.5 ชั่วโมง, Min = 6 ชั่วโมง, Max = 13 ชั่วโมง		

ตารางที่ 2. แสดงร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความถี่ในการตอบแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต

ข้อความแสดงอาการ เหตุการณ์ ความรู้สึก	ไม่เลย	เล็กน้อย	มาก	มากที่สุด
ท่านต้องใช้เวลา (กิน นอน พัก ทา) อยู่เสมอจึง จะสามารถทำงานได้	431 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ท่านต้องการที่จะทำบางสิ่งแปลกใหม่ และแตกต่างกว่าที่เป็นอยู่	5 (1.2)	371 (86.1)	52 (12.1)	3 (0.7)
ท่านพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของท่าน	0 (0.0)	22 (5.1)	401 (93.0)	8 (1.9)
ท่านรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไป ได้ในแต่ละวัน	0 (0.0)	25 (5.8)	100 (23.2)	306 (71.0)

ตารางที่ 3. แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกระดับคะแนนจากแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต

ระดับคะแนน	จำนวน (N)	ร้อยละ	เฉลี่ย	S.D.
มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป (good)	1	0.2	160.0	0.0
มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป (fair)	252	58.5	127.5	3.0
มีความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป (poor)	178	41.3	115.1	4.1
รวม	431	100.0	122.4	7.2

Min = 99.0 คะแนน, Max = 160.0 คะแนน

วิจารณ์

ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีความสุขอยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนปกติทั่วไป (fair) คิดเป็นร้อยละ 58.5 โดยพบผู้ที่มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป (good) เพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 การเป็นเพศชาย การมีอายุที่มากขึ้น การมีการศึกษาสูง และชั่วโมงการทำงานต่อวันที่มาก จัดเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงาน

จากการศึกษาที่ผ่านมา ไม่พบการวิจัยในเรื่อง ภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขต กรุงเทพมหานครโดยตรงมาก่อน อย่างไรก็ตามในการศึกษาของ รุจิเรข สุนปาน⁽⁷⁾ ที่ศึกษาภาวะสุขภาพจิตของ พนักงานปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าพนักงาน ที่มีรายได้ดีจะมีสุขภาพจิตดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

ของ อมราภูล อินโอชานนท์⁽⁸⁾ กล่าวว่าค่าตอบแทนและสวัสดิการในการทำงานที่ไม่ดีหรือไม่มีความเหมาะสม เป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลในการทำงานได้เพราะต้องทำงานภายใต้สภาวะที่กดดัน และ การศึกษาของ Tsou และ Liu จากได้วันที่พบว่า รายได้ที่สูงจะมีความสัมพันธ์กับภาวะความสุขที่สูงตามไปด้วย⁽⁹⁾ การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ ที่พบว่าผู้ที่มีรายได้สูงตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป จะมีความสุขมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าในการวิเคราะห์แบบการแจกแจงหนึ่งตัวแปร อย่างไรก็ตาม ไม่พบภาวะดังกล่าวว่ามีผลต่อความสุขจากการวิเคราะห์การแจกแจงหลายตัวแปร ทั้งนี้อาจเนื่องจากรายได้มีความสัมพันธ์เชิงตรงกับตัวแปรอื่นที่พบว่าเป็นปัจจัยต่อการมีความสุข

ตารางที่ 4. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสุขกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร หน่วยงาน
อุตสาหกรรม

ปัจจัย	มีความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป จำนวน (ร้อยละ)	มีความสุขเท่ากับคน ทั่วไป จำนวน (ร้อยละ)	Chi- square	df	P-value
เพศ (n = 430)					
ชาย	96 (33.2)	193 (66.8)	24.2	1	0.001*
หญิง	82 (58.2)	59 (41.8)			
อายุ (n = 431)					
18 – 30	49 (74.2)	17 (25.8)	52.8	4	0.001*
31 – 40	43 (53.8)	37 (46.2)			
41 – 50	43 (36.4)	75 (63.6)			
51 – 60	33 (28.2)	84 (71.8)			
60 ปีขึ้นไป	10 (20.4)	39 (79.6)			
การศึกษา (n = 410)					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	93 (75.6)	30 (24.4)	92.3	1	0.001*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปริญญาตรี	71 (24.8)	215 (75.2)			
รายได้ (n = 401)					
ต่ำกว่า			20.8	2	0.001*
40,000	81 (54.7)	67 (45.3)			
40,001 - 60,000	49 (31.0)	109 (69.0)			
60,001 - ขึ้นไป	31 (32.6)	64 (67.4)			
ชั่วโมงการทำงาน (n = 426)					
น้อยกว่า 8 ชั่วโมง	53 (88.3)	7 (11.7)	64.3	2	0.001*
8 - 10 ชั่วโมง	112 (35.9)	200 (64.1)			
11 ชั่วโมงขึ้นไป	13 (24.5)	40 (75.5)			

*P < 0.05

ตารางที่ 5. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่พบว่ามีความสำคัญทางสถิติกับระดับความสุข

ปัจจัย	ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ			
	Wald	df	Sig.	Exp(B)
เพศ	13.839	1	< 0.001	0.350
อายุ	20.270	1	< 0.001	1.758
การศึกษา	43.587	1	< 0.001	7.209
รายได้	0.330	1	0.566	0.894
ชั่วโมงการทำงาน	13.918	1	< 0.001	3.225

เช่นกัน เช่น การศึกษา อายุ หรือชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมต้องบริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้เกิดความอยู่รอดนำมาซึ่งรายได้และผลกำไร ดังนั้นการปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ การมีรายได้ต่อเดือนสูงของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ในส่วนของอายุ พบว่าอายุที่มากขึ้น ส่งผลต่อการมีความสุขที่มากขึ้น อาจเพราะผู้ที่อายุมากกว่าย่อมมีความเป็นอยู่และความมั่นคงในชีวิตและครอบครัวที่มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ดังเช่นการศึกษาของ กมล ชูทรัพย์ และเสถียร เหลืองอร่าม (อ้างถึงใน รุจิเรข สุนปาน)⁽⁷⁾ ได้กล่าวว่า ความมั่นคงในงานก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจะทำให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน นอกจากนี้จากผลการศึกษาพบว่า การศึกษาที่สูงจัดเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อภาวะความสุขของผู้บริหารโรงงาน ทั้งนี้ ระดับการศึกษาที่สูงย่อมหมายถึงการมีระดับความรู้ที่สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้บริหารที่มีการศึกษาสูง มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานจากการนำความรู้ที่ได้อ่านเรียนมา มาใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการมีความมั่นใจในภาพลักษณ์ของตนเอง ส่งผลให้ระดับความสุขโดยรวมในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้บริหารเพศชายมีระดับความสุขที่มากกว่าเพศหญิง อาจอธิบายได้จากหลายเหตุปัจจัย นับตั้งแต่สังคมไทยในภาพรวม มองเพศชายว่ามีลักษณะของการเป็นผู้นำ และเพศหญิงมีลักษณะของการเป็นผู้ตาม การที่ผู้หญิงขึ้นมาทำงานในตำแหน่งบริหาร ซึ่งย่อมมีผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ชาย อาจทำให้เกิดบทบาททางเพศไม่สอดคล้องกับบทบาทด้านการบริหารงานในมุมมองของสังคมโดยรวม ความไม่สอดคล้องนี้ อาจส่งผลถึงภาวะความสุขโดยรวมของผู้บริหารเพศหญิงที่พบว่ามีภาวะความสุขน้อยกว่าผู้บริหารเพศชาย

หากพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่าการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนร้อยละของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมที่มีภาวะความสุขต่ำกว่าคนทั่วไปสูงถึงร้อยละ 41.3 อาจ

เนื่องมาจากการเป็นผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมมีลักษณะการปฏิบัติงานที่อยู่ในความตึงเครียด ต้องทำงานในหลายหน้าที่ด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานในแต่ละวัน การวางแผนเป้าหมาย หรือกลยุทธ์เพื่อให้กิจการทำผลกำไร และเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากการศึกษาของ ชีจิมี่ และคณะ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการทำงานกับสุขภาพจิต โดยใช้แบบสอบถาม GHQ-30 ภาคภาษาไทย⁽⁸⁾ พบว่าปัจจัยความเครียดในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต ได้แก่ งานที่ย่งยากมากเกินไป ต้องรับผิดชอบมากเกินไป การห้ามทำงานพลาด และการไม่สามารถก้าวทันเทคโนโลยี⁽¹⁰⁾ อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาคั้งนี้ ที่ดำเนินการในผู้ทำงานระดับบริหาร กลับพบว่า ผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่สูง ซึ่งอาจอนุมานได้ว่าเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ที่มาก กลับมีภาวะความสุขสูงกว่าผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่น้อยกว่า ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าการทำงานที่มาก อาจหมายถึงการมีเงินเดือนหรือรายได้ที่สูงกว่าทำให้มีความมั่นคงในชีวิตที่มากกว่า หรืออาจเป็นไปได้ว่าผู้บริหารที่ทำงานมากอาจมีความสุขต่องานที่ทำ จึงให้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน อาจส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน และสถานภาพการทำงานมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

ผู้บริหารงานมีอิทธิพลทั้งต่อความสำเร็จของงานและบรรยากาศภายในองค์กร ผู้นำกลุ่มมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจ การวางนโยบาย และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานกลุ่มร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุขจะสามารถก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงานและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลและการทำงาน ที่ส่งผลต่อความสุขของผู้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในระดับผู้บริหาร อันอาจนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้น เพื่อศึกษาภาวะความสุขในผู้บริหารงานกิจการด้านอื่น รวมถึงขยายผลเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้างภาวะความสุขแก่ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อไป อย่าง

ไรก็ตาม การศึกษานี้มีข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้ เช่น การไม่มีการวัดปัจจัยจากการทำงานด้านบริหารอย่างอื่นที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับภาวะความสุข นอกเหนือจากจำนวนชั่วโมงการทำงาน และกลุ่มตัวอย่างมาจากเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงอาจไม่ใช่ตัวแทนของกลุ่มผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมจากทั่วประเทศได้

สรุป

ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มุ่งความสุขอยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนปกติทั่วไป สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความสุขได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และชั่วโมงการทำงาน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิง รวิวรรณ นิเวตพันธุ์ และ นายแพทย์ปรกการ ถมยางกูร ที่ให้คำแนะนำระหว่างการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ผลงานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจน นายเฉลิมเกียรติ วงศ์ยะรา และครอบครัว ที่ได้เป็นกำลังใจคอยช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บิดา มารดา พี่สาว เพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจทุกท่าน ท้ายสุด ขอขอบพระคุณ ทูนา พัฒนาเพื่อนำเสนอผลงาน ณ ต่างประเทศ ของงานบริการการศึกษา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มา ณ ที่นี้

อ้างอิง

1. Tella RD, MacCulloch RJ, Oswald AJ. The Macroeconomics of Happiness. Review of Economics and Statistics 2003 Nov; 85(4): 809-27
2. Tella RD, MacCulloch R. Partisan Social Happiness. Review of Economic Studies. 2005 Apr;72(2): 367-93
3. Clark AE, Oswald AJ. Satisfaction and Comparison Income. J Public Econ 1996 Sep; 61(3): 359-81
4. ดวงพร หิรัญรัตน์. ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์สต่อความสุขของเด็กในสถานกำพร้า [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
5. อัมพร โอตระกูล, ชรินทร์ เจริญกุล, ชูชัย สมितिไกร, ประเวศ ตันติพิวัฒน์สกุล, มยุรี กลั้ววงศ์. การพัฒนาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543:3-38.
6. อภิชัย มงคล, วัชณี หัตถพนม, ภัสรา เซษฐ์โชติศักดิ์ วรรณประภา ชลอรกุล ละเอียด ปัญโญใหญ่, สุจิต สุวรรณชีพ. ความสุขและสุขภาพจิตในบริบทของสังคมไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์ 2544; 216.
7. รุจิเรข สุ่นปาน. ภาวะสุขภาพจิตของพนักงานปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
8. อมรากล อินโชนานนท์.สุขภาพจิต12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา, 2532.
9. Tsou MW, Liu JT. Happiness and domain satisfaction in Taiwan. J Happiness Studies. 2001 Sep;2(3): 269-88
10. Shigemi J, Mino Y, Tsuda T, Babazono A, Aoyama H, The relationship between job stress and mental health at work. Ind Health 1997; 35(1): 29-35